

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 10:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr H. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breesstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f0. — per jaar.

Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Loose nummers f0.15.

INHOUD: Paascheest. — Uit de Schrift. In de gelijkmaking Zuns dood (Rom. 6:5). — Kerkelijk Leven: Beoogbaar. Kolen vuurs. De Geref. Studentenbeweging. I. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Onze handelspolitiek. — Literatuur en Kunst: De betekenis van Pennings werk. VI. — Het Boek van de Week. — Zending en Evangelisatie: Evangelisatie in Indië. — Perschoon. — Kerknieuws.

PAASCHFEEST.

Wij willen het Paascheest weer gaan vieren.

Kunnen wij het? En doen we het ook: ik wil vragen: is, wat wij doen wel „vieren“; en is wat wij vieren wel „feest“, en is dat feestelijke wel de gedachte en de werkelijkheid van het Paascheest?

Och, wij brengen ook op dit feest onze geesteloosheid mee, als altijd. Onze boog is van binnen niet sterk, en Gods boog van buiten niet breed ons gespannen; de boog van onze aandacht, en, van wat onze aandacht heeft. Op Paascheest is God wel breed in Zijn werk: Hij komt aan de wedergeboorte aller dingen toe, als Hij het vleesch van den Tweeden Adam in heerlijkheid zet, en als Hij dat vleesch haast losmaakt van de aarde (waaruit het toch ook nu nog, immers altijd, genomen is), om een stuk van de aarde over te planten in den hemel, en dat met groter beweging, dan kruisvaarders een zakje zand van den Jordaan meenemen naar een kasteel van Germanië of Brittanje. God verbindt hemel en aarde en de eerste Adam is geworden tot een levende ziel en de tweede Adam tot een levendmakenden geest; en nu zijn wij in het klimaat van den levendmakenden geest overgezet en wij kunnen het niet bijhouden en wij willen al maar stiltejes naar de levende ziel terug. En onze paaschpreken zullen zich wijden aan het gezicht op een nieuw lichaam, en wij zullen veel spreken en willen spreken en willen hooren spreken over dat nieuwe lichaam, en als 't een beetje verder gaat over een nieuwe aarde, over verzoende stof, over de verdringing van den vloek, die daar is in de natuur, maar, wie tobt er verder over de vraag, of hij dat nieuwe lichaam, of dat nieuwe aardeleven, of die gelouterde natuur nu krijgen zou in de gemeenschap van den eersten, dan wel van den tweeden Adam? Wie tracht zich in te denken, het groote onderscheid, dat er moet bestaan tusschen een nieuwe wereld, die uit den eersten Adam zou hebben mogen bloeien, en die waarachtige nieuwe wereld, waarvan op Paascheest de grondslag gelegd is, hoewel haar eerste wezenlijke substantie aanstonds naar den hemel is weggerukt? Och, wij verheugen ons wel, dat het oude behouden bleef, en dat het paradijs „terug“ komt. Terug. Dat tegelijk de wereld op hooger plan gekomen is, en dat met een „terug“-winnen van het paradijs en het prachtige vleesch en de gave natuur nog niet eens de helft van de waarheid gesproken is, omdat ook de tweede Adam meer is, dan een „andere“ Adam, wij hij ook de hogere is, dat bedenken wij te weinig; en als wij er aan denken, dan beklemmt het ons, dat wij onze eigen gedachten en voorstellingen niet kunnen impersen in de werkelijkheid.

Wij moeten het op paascheest van ons geloof hebben, en dat is de groote moeilijkheid, want gelooven is altijd zwaarder dan: een geboorte doorlijden; zijn zwaarheid is chronisch, en mag niet acute worden in der eeuwigheid.

Dat geloof heeft dus niet alleen te maken met de onzichtbaarheid van de nieuwe aarde en van den Eenen, volmaakt Gezonden Mensch, daar achter de wolken. Het heeft zijn eigen strijd en moeite ook met die Gezondheid zelf en die Schoonheid en die volmaakte Begeerlijkheid van den tweeden Adam. „Al, wat aan Hem is, is gansch begerlijk.“ Ja, het is gemakkelijk gezegd, en het valt een paaschpreek heel geschikt op. Maar denkt er eens over na: wat moet gij vandaag met een bruidegom, of een bruid, waaraan ALLES begerlijk is? Ge zoudt er niet bij kunnen leven. Vooreerst zou zulk een object van liefde uw keel

toeknippen en u meer dan aristocratisch schijnen; want aristocratie is nog een meetbaar begrip, en uit vergelijking ontstaat het: maar iets, dat geen wisseling kent van licht en donker, dat geen variatie heeft tusschen mooi en — zeg maar het minste — minder mooi, zulk een wezen zou u uit een andere wereld lijken; ge zoudt direct naar het woord van aller verlegenheid grijpen: het woord god. Met kleine letter. Maar God — met de hoofdletter — zou u verbieden; dien naam ooit met kleine letter te schrijven; en de God, de Eene, van den Bijbel, zegt u, ook op paascheest, dat Hij zijn eer niet aan den MENSCH Christus Jezus geeft, hij moge dan ook volmaakt schoon en gaaf en gezond zijn. Daarom moet de paaschvorst, voorzoover hij mensch is en blijft, tweede Adam, voor uw besef, met u één blijven. Hij mag niet voor het gemak van den dominee en van de gemeente tot een soort halfgod worden: mensch blijft mensch, het menselijke in Christus blijft ook op Paascheest echt menselijk. Koop de waarheid en verkwansel ze niet voor een goedkoop sentiment; en als ge het woord „paaschvorst“ met een hoofdletter schrijft, omdat het wat meer ontroert, d.w.z. u het feest voor wat zachter prijs vergemakkelijkt, bedenkt dan wel, dat gij geen afgodendienaar moogt worden: de hoofdletter, die Christus als mensch van u krijgen zou, mag niet uit dezelfde aandrift worden gezocht voor hem, als waartoe de naam Gods geschreven wordt.

Ja, daar staat ge nu weer. Ze noemen het „ontdekkend“ preeken, als ge alleen maar leert tobben over zonde, en als ge tot de paaschvreugde niet door den dominee, of wie anders stichten komt, toegelaten wordt zonder het „eerste“, „station“ van de bekommernis. Maar als de bekommernis er bij u gevonden is, en ge komt dan tot de vraagde, ja, wat dan? Dan begint het pas. Wat is de vreugde? „Al, wat aan Hem is, is gansch begerlijk“. En dat kunnen wij niet aan. Wie het wel aan kan, die heeft gelogen. Ik bedoel: hij liegt nog. Een begeerlijkheid, die geen meer of minder heeft o wee, daar kan het liefheersende homiletische kunststukje van de analogie der Rembrandtische schilderij niets mee beginnen. Och nee, ik kan mijn paaschvriend, die mijn bruidegom wil zijn, niet eens meer waardeeren uit het gezichtpuntgemis; ik kan zijn lichtpartijen niet beter waardeeren tegen donkeren achtergrond, ik kan geen hoofdzaak bij hem opmerken uit den wirwar der bijzaken; ik kan niet bepaalde accenten geven zonder dat hij op mij zou moeten loeren; want het vreeselijke is, dat ik bruidegomsheerlijkheid moet zien aan een mensch, die met „al“ wat aan hem is, begerlijk is. Dat is te zeggen: hij is afgerond, hij heeft geen donkere partijen; zijn middelen zijn tevens doel, zijn alpha is niet meer enkel de weg tot de omega. Maar elke letter is even gewichtig in zijn boek nu. Hij heeft geen bijzaken, en geen donkere partijen, en hij is nog wel met de historie verbonden en grijpt op onze dagen in en beheerscht ze, maar ik kan hem toch niet in deze wereld inhalen.

Ja, het is niet gemakkelijk, paascheest te vieren met zulk een bruidegom van zoo hinderlijke volkomenheid en zoo verbijsterende volledigheid. En toen Johannes hem zag, viel hij als dood aan zijn voeten; en de hoofdletters, die komen van mijn dominee, omdat ik ze hem gevraagd heb en hij er niets tegen had. Maar Johannes zag een mensch en viel dood. Neen, nog erger: als dood. En het was de dag van den kurjos, van den verhoogden Heere, den eigenaar van zooveel schapen, die armoedig, maar concreet, wegdoeken in Klein-Aziatische stadjes en sloppes. En ze kregen een paaschboodschap uit den hemel; want de boodschapper was die van paascheest en de deigementen waren niet, zooals de dominee nu tot de bekommernis zegt, een afnemen van de illusie, dat de lezers van den brief ooit het paascheest „recht gesmaakt hadden“; want het benauwende was: de dreigementen verschrikten eerst dan, als die het alles hooren moesten, met den paaschvorst

te doen gekregen hadden; om zoo te kunnen dreigen en neer te slaan moest de tweede Adam eerst kunnen opstaan van de dooden.

Ja, het is heel moeilijk Paascheest te vieren. En het is goed, het is noodig, dat ge daaraan opzettelijk denkt. Een eettaal uit Milton, Paradise Regained, of van Ten Kate, J. J. I., — en de klank van het „her-winnen“ paradijs is niet voldoende. Het paradijs is ook opgewekt, naar boven toe, de vernieuwing was ook een intensivering; de her-overing van het oude ging niet zonder transformatie, en met een transsubstantiatie-droom moogt ge u niet uit de moeilijkheid redden, om, al weer, langs den goedkoopsten weg tot paasch-ontroering, u op te werken en op te wringen. Want ge moet van uw bruidegom gelooven, dat „dit“ zijn vleesch verheerlijkt is; en dan voorts, dat „dit“ uw vleesch“ ligt onder paaschbeloften, en dat „deze“ onze aarde wacht op de vernieuwing; en dat „dit“ uw handwerk, nu ja, zeg het maar, een economie van den nieuwen mensch vraagt.

Vindt gij het moeilijk? Het is te hopen. Ook de paaschvreugde wordt alleen in strijd geboren; en wat lichtejoel met een gepast sentimentje, ook in de kerk, geven de noodige ingrediënten voor den paasch-dronk Gods nog niet.

Nog eens, het is hartelijk voor u te hopen, dat gij het heel moeilijk vindt, zeg desnoods —; onuitstaanbaar. De menschen willen de stichting in den goedkoopsten geestelijken winkel; maar vergeet niet, dat de evangelist Johannes ook zijn recht heeft: terwijl de synoptici beginnen met daverende woorden, neerschietende engelen, vluchtende wachters, daar begint hij de paasch-gloria heel diep op te halen; hij begint met altemaal negativiteit; verstrooide, onwetende, discipelen, en God liet ze erg lang worstelen en Jezus ook. Daar in was hij bruidegom.

En dus: verdiep u in het woord: de eerste Adam is geworden tot een levende ziel, de tweede Adam tot een levendmakenden geest.

En het Paascheest is dus nooit een koestering van ons kranke vleesch, zonder dat in Gods sterke armen gekoesterd en onder zwaren druk genezen wordt onze kranke ziel.

Hebt gij wel Paascheest gevierd in de verborgenheid van God?

Het feest van Christus' opstanding is alleen op deze mystieke wijze te doorleven. Een feest, dat niet verborgen is in God, is geen feest. Het is bedrog.

Laat ons maar eerlijk belijden, dat ons feest, ook ons paascheest, tot die hoogte nog niet immer opgeklimmen is. Het paascheest schijnt wel ons tegemoet te komen met de uitwendige blijdschap. De tijd van het jaar, de geopende grafkuil, de onderzoekende hand van Thomas, de beweeglijkheid van den Heiland, Zijn bloedloze wonden, zijn zillen en zijn gaan, zijn verheven zijn boven alle noodzaak van spijze en zijn toch avondmaal houden met de Emmausgangers, alzoook zijn visch-maaltijd bij de discipelen, het schijnt ons alles veel uiterlijker, en veel gemakkelijker, dan de Hemelvaartsdag, die hem voor onze oogen wegneemt, en dan de Pinksterdag, die alleen met onzichtbare machten werkt. Maar laat ons niet vergeten, dat alle feesten van God even geestelijk, even mystiek, even zwaar van arbeid zijn. En laat u waarschuwen. Wie dien arbeid niet voor het Paascheest, voor den Paasch-koning, over heeft, die kan dat feest niet vieren. Alleen de zwaarheid, die verdragen wordt, is de weg tot het feest. Christus heeft al die zichtbaarheid van zijn verheerlijkte menscheit in den hemel weggedragen. En uwe dooden zien Hem wel; maar ook zij verlangen meer te zien, ook zij hunkeren naar hun vleesch, opdat zij óók naar den mensch worden verheerlijkt en tot den Paaschzang onsterfelijk opgewekt. Ook alle schepsel zucht, maar heden wordt uw Paaschvreugde onderzocht op dit ééne punt, of zij voortwaarts wil naar den Levenden Christus en niet achterwaarts naar dierbare dooden of den eersten Adam.

K. S.